2024/2143

2024.8.9.

A BIZOTTSÁG (EU) 2024/2143 AJÁNLÁSA

(2024. július 29.)

az (EU) 2023/1791 európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének az „első az energiahatékonyság” elv tekintetében történő értelmezésére vonatkozó iránymutatások meghatározásáról

(az értesítés a C(2024) 5284. számú dokumentummal történt)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 292. cikkére,

mivel:

(1) A 2012/27/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv ([1]) által bevezetett követelmény szerint 2030-ra uniós szinten el kell érni a legalább 32,5 %-os kiemelt energiamegtakarítási célértéket.

(2) Az (EU) 2023/1791 európai parlamenti és tanácsi irányelv ([2]) 2023. szeptember 13-án került elfogadásra. Az irányelv átdolgozta a 2012/27/EU irányelvet: egyes rendelkezéseit változatlanul hagyta, ugyanakkor új követelményeket vezetett be. Mindenekelőtt jelentősen megnövelte a 2030-ra vonatkozó ambíciószintet az energiahatékonyság tekintetében, többek között az „első az energiahatékonyság” elvvel összefüggésben is.

(3) Az „első az energiahatékonyság” elv, melyet az (EU) 2018/1999 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) határozott meg, az energiarendszer integrációjára vonatkozó uniós stratégia ([4]) központi eleme. Az (EU) 2023/1791 irányelv megerősíti az elvet, és első alkalommal meghatározza a gyakorlati alkalmazás feltételeit.

(4) A kívánt hatás elérése érdekében a nemzeti, regionális, helyi és ágazati döntéshozóknak következetesen alkalmazniuk kell az „első az energiahatékonyság” elvet valamennyi releváns forgatókönyv és szakpolitikai, tervezési és jelentős beruházási döntés során, azaz az energiafogyasztást vagy -ellátást befolyásoló, egyenként 100 000 000 EUR-t, közlekedési infrastrukturális projektek esetében pedig 175 000 000 EUR-t meghaladó értékű nagyberuházáskor. Az elvet ezért mind az energiaágazatban, mind a nem energetikai ágazatokban alkalmazni kell.

(5) Mindazonáltal a tagállamok kiterjeszthetik az elv alkalmazását többek között a fent említett küszöbértékek csökkentésével vagy alacsonyabb küszöbértékek meghatározásával egyes ágazatokra és projekttípusokra vonatkozóan, amennyiben úgy ítélik meg, hogy a szóban forgó ágazatok és projekttípusok esetében jelentős energiahatékonysági potenciál maradna kiaknázatlanul.

(6) Az elv megfelelő alkalmazásához olyan adekvát költség-haszon elemzési módszertanra van szükség, amely kiterjed a gazdasági, társadalmi és környezeti hatások szélesebb körére, meg kell teremteni az energiahatékony megoldások előfeltételeit, és lehetővé kell tenni az elv alkalmazásának megfelelő nyomon követését, amelyhez minden tagállamban ki kell jelölni legalább egy, a nyomon követésért felelős szervet vagy szervezetet. Az energiahatékonysági intézkedések alkalmazásának ösztönzése érdekében szisztematikusan ki kell dolgozni és el kell végezni a

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 2012/27/EU irányelve (2012. október 25.) az energiahatékonyságról, a 2009/125/EK és a 2010/30/EU irányelv módosításáról, valamint a 2004/8/EK és a 2006/32/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 315., 2012.11.14., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/27/oj).

([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/1791 irányelve (2023. szeptember 13.) az energiahatékonyságról és az (EU) 2023/955 rendelet módosításáról (HL L 231., 2023.9.20., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

([3]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1999 rendelete (2018. december 11.) az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 328., 2018.12.21., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj

([4]) A stratégia az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának címzett, „A klímasemleges gazdaság létrehozása: Uniós stratégia az energiarendszerek integrációjának megteremtéséért” című bizottsági közleményben került meghatározásra, COM(2020) 299 final.

költség-haszon elemzési módszereket, az elemzéseknek az energiaárakra vonatkozó legfrissebb információkon kell alapulniuk, valamint tartalmazniuk kell az árak olyan tényezőkkel magyarázható emelkedésére vonatkozó forgatókönyveket, mint a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ([5]) szerinti uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU ETS) alkalmazása és kiterjesztése.

(7) A szakpolitikai célkitűzések teljesítése érdekében előnyben kell részesíteni a keresletoldali rugalmasságot és megoldásokat, amelyek költséghatékonyabbak, mint az energiaellátási infrastruktúrába történő beruházások. Fel kell mérni az energiaszegénységre gyakorolt hatásokat. A tagállamoknak figyelembe kell venniük a keresletoldali rugalmasságból származó potenciális előnyöket az „első az energiahatékonyság" elv alkalmazásakor, és adott esetben az integrált energiarendszer hatékonyságának növelésére irányuló erőfeszítéseik részeként figyelembe kell venniük mind központi, mind decentralizált szinten a keresletre való reagálást, az energiatárolást és az intelligens megoldásokat.

(8) A tagállamok saját belátásuk szerint választhatják meg az energetikai szolgáltatásokra vonatkozó követelmények átültetésének és végrehajtásának az adott ország körülményeihez leginkább illeszkedő módját. Ezzel összefüggésben ajánlott következetesen értelmezni az (EU) 2023/1791 irányelv vonatkozó rendelkezéseit, ami hozzájárulna ahhoz, hogy a tagállamok az átültető intézkedéseik előkészítése során koherensen értelmezzék az (EU) 2023/1791 irányelvet.

(9) Az (EU) 2021/1749 bizottsági ajánlás ([6]), különösen annak melléklete releváns iránymutatásokkal és példákkal szolgál az „első az energiahatékonyság" elvnek az energiaágazaton belüli és kívüli döntéshozatalban való érvényesítéséhez,

ELFOGADTA EZT AZ AJÁNLÁST:

1. A tagállamoknak az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikkének a nemzeti jogukba történő átültetésekor követniük kell az ezen ajánlás mellékletében foglalt értelmező iránymutatásokat.

Kelt Brüsszelben, 2024. július 29-én.

a Bizottság részéről
Kadri SIMSON
a Bizottság tagja

([5]) Az Európai Parlament és a Tanács 2003/87/EK irányelve (2003. október 13.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Unión belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról (HL L 275., 2003.10.25., 32. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/87/oj).

([6]) A Bizottság (EU) 2021/1749 ajánlása (2021. szeptember 28.) az energiahatékonyság elsődlegességéről: az elvektől a gyakorlatig – Iránymutatások és példák az energiaágazatban és azon túl történő döntéshozatalban való végrehajtáshoz (HL L 350., 2021.10.4., 9. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1749/oj.

MELLÉKLET

1. **BEVEZETÉS**

Ezen iránymutatás célja, hogy útmutatást adjon a tagállamoknak arra vonatkozóan, miként kell értelmezniük az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikkét, amikor azt átültetik a nemzeti jogukba. Mindazonáltal az uniós jogszabályok kötelező erejű értelmezése kizárólag az Európai Unió Bíróságának hatáskörébe tartozik.

Az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikke előírja a tagállamok számára, hogy biztosítsák az energiahatékonysági megoldások értékelését mind az energetikai, mind a nem energetikai ágazatokban a tervezési, szakpolitikai és jelentős beruházási döntések során. A cikk értelmében továbbá a tagállamoknak nyomonkövetési mechanizmusokat kell kialakítaniuk, elő kell mozdítaniuk a költség-haszon elemzésre szolgáló módszereket, valamint fel kell számolniuk az „első az energiahatékonyság" elv érvényesülését akadályozó tényezőket. Az energiahatékonysági megoldásoknak túl kell mutatniuk a végfelhasználási energiamegtakarításon, és ki kell terjedniük a keresletoldali erőforrásokra (keresletoldali válasz, energiatárolás, intelligens megoldások), valamint az energia hatékony átalakítására, átvitelére és elosztására is. A tagállamok az (EU) 2023/1791 irányelv átültetésével várhatóan beépítik majd az „első az energiahatékonyság" elvet a döntéshozatali és engedélyezési eljárásaikba, és azt valamennyi releváns jövőbeli tervezési, szakpolitikai és jelentős beruházási döntés során alkalmazni fogják.

2. **JOGI ÉS SZAKPOLITIKAI HÁTTÉR**

Az (EU) 2018/1999 rendelet 2. cikkének 18. pontjában meghatározott „első az energiahatékonyság" elv azon az előfeltevésen alapul, hogy az energiahatékonyságot célzó stratégiai beruházások költséghatékonyan csökkenthetik a keresletet, ezáltal csökkentve a további energiatermelés és infrastruktúra iránti igényt, valamint a kapcsolódó költségeket.

Az (EU) 2023/1791 irányelv (15) preambulumbekezdésében foglaltak szerint az „első az energiahatékonyság" elv olyan *„átfogó elv, amelyet figyelembe kell venni […] valamennyi ágazatban. A szakpolitikai, tervezési és beruházási döntéseknél az energiahatékonysági megoldásokat elsődleges opcióként kell tekinteni a kínálati oldalra és az egyéb szakpolitikai területekre vonatkozó új szabályok kialakításakor."*

Az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikke szempontjából releváns (EU) 2021/1749 ajánlás konkrét eszközöket és intézkedéseket határoz meg annak érdekében, hogy segítse a tagállamokat az „első az energiahatékonyság" elv érvényre juttatásában. Az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikkének (3) bekezdése arra ösztönzi a tagállamokat, hogy vegyék figyelembe az említett ajánlást.

A 3. cikk kapcsolódik az (EU) 2023/1791 irányelv 7. cikkéhez, amellyel összhangban a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az ajánlatkérő szervek és a közszolgáltató ajánlatkérők az Európai Parlament és a Tanács 2014/23/EU irányelvének ([1]) 8. cikkében, 2014/24/EU irányelvének ([2]) 4. cikkében és 2014/25/EU irányelvének ([3]) 15. cikkében megállapított küszöbértékekkel megegyező vagy annál nagyobb értékű szerződések vagy koncessziók megkötésekor alkalmazzák az „első az energiahatékonyság" elvet.

A 3. cikk kapcsolódik az (EU) 2023/1791 irányelv 27. cikkéhez is, amelynek értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a földgázpiaci szállításirendszer- és a villamosenergia-piaci átvitelirendszer-üzemeltetők hálózattervezési, hálózatfejlesztési és beruházási döntéseik során alkalmazzák az „első az energiahatékonyság" elvet. A 27. cikk azt is előírja a nemzeti energiaszabályozó hatóságok számára, hogy a földgáz- és villamosenergia-infrastruktúra üzemeltetésével kapcsolatos döntéseikben – beleértve a hálózati díjakról hozott döntéseiket is – alkalmazzák az „első az energiahatékonyság" elvet az Európai Parlament és a Tanács 2009/73/EK ([4]) és (EU) 2019/944 irányelvében ([5]) meghatározott szabályozási feladatok ellátása során.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 2014/23/EU irányelve (2014. február 26.) a koncessziós szerződésekről (HL L 94., 2014.3.28., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj).

([2]) Az Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve (2014. február 26.) a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 94., 2014.3.28., 65. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

([3]) Az Európai Parlament és a Tanács 2014/25/EU irányelve (2014. február 26.) a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 94., 2014.3.28., 243. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj).

([4]) Az Európai Parlament és a Tanács 2009/73/EK irányelve (2009. július 13.) a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 211., 2009.8.14., 94. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/73/oj).

([5]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/944 irányelve (2019. június 5.) a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2012/27/EU irányelv módosításáról (HL L 158., 2019.6.14., 125. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj).

3. AZ EZEN IRÁNYMUTATÁSBAN ÉS AZ (EU) 2023/1791 IRÁNYELV 3. CIKKÉBEN HASZNÁLT KIFEJEZÉSEK ÉS FOGALMAK

3.1. A tervezési, szakpolitikai és jelentős beruházási döntések közötti különbség

Sem az (EU) 2023/1791 irányelv, sem az (EU) 2021/1749 ajánlás nem különbözteti meg egymástól kifejezetten a tervezési, szakpolitikai és jelentős beruházási döntéseket. Az alábbi magyarázatok a Bizottság szolgálatainak megfontolásain alapulnak, és csak tájékoztató jellegűek. Az 1. táblázat áttekintést ad a tervezési, szakpolitikai és jelentős beruházási döntések jellemzőiről.

1. táblázat

A tervezési, szakpolitikai és jelentős beruházási döntések összehasonlítása

Döntés típusa	Leírás	Példák	Főbb megfontolások
Tervezési döntések	Magas szintű stratégiai döntések az energiarendszerekkel és a nem energetikai ágazatokkal kapcsolatban, a tendenciákra, a megvalósíthatóságra és az energetikai megoldások értékelésére összpontosítva.	Tervezés az állami szférában: az (EU) 2018/1999 rendelet ([1]) 3. cikkében említett integrált nemzeti energia- és klímatervek; a tízéves hálózatfejlesztési tervek; nemzeti közlekedéstervezés; fenntartható városi mobilitási tervek; az (EU) 2023/1791 irányelv 25. cikkének (6) bekezdésében említett helyi fűtési és hűtési tervek Tervezés a magánszférában: stratégiai üzleti tervezés; ingatlantervezés; flottatervezés.	Nem feltétlenül foglalnak magukban egyedi pénzügyi kötelezettségvállalásokat a projektekre vonatkozóan.
Szakpolitikai döntések	Az energiafogyasztásra jelentős hatást gyakorló szakpolitikák, valamint nemzeti, regionális és helyi önkormányzati rendelkezések kidolgozása, felülvizsgálata és végrehajtása.	Finanszírozási rendszerek; energiapiaci szerkezet és szabályozás: szabványok és normák; energia- és szén-dioxid-adó; tájékoztató és tudatosságnövelő intézkedések.	Annak biztosítása, hogy a meglévő és az új szakpolitikák összhangban legyenek az „első az energiahatékonyság” elvvel.
Jelentős beruházási döntések	Konkrét pénzügyi következményekkel járó egyedi projektekkel kapcsolatos kötelezettségvállalás.	Hálózati infrastruktúra; villamosenergia-átviteli rendszerösszekötő vezeték; nagy léptékű tengeri szélerőműparkok; hidrogéntermelési kapacitások, nagy léptékű energiatárolás, épületfejlesztési projekt, új vagy kibővített légi közlekedési infrastruktúra, új autópályák.	Elkülönített pénzügyi forrásokkal rendelkező, kézzelfogható projektek.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1999 rendelete (2018. december 11.) az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK, a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 328., 2018.12.21., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj).

3.2. **A jelentős beruházási döntések hatálya alá tartozó kiadások**

A tárgyi eszközökre vonatkozó jelentős beruházási döntés tőkekiadásokat (CAPEX) von maga után, függetlenül attól, hogy a döntés energiarendszerekhez vagy nem energetikai ágazatokhoz kapcsolódik-e. A tőkekiadások magukban foglalják a tárgyi eszközök beszerzésével vagy korszerűsítésével kapcsolatos költségeket, például gépek vagy berendezések beszerzését, földvásárlást, valamint az infrastruktúra kiépítésének vagy telepítésének költségeit. Ide tartozhatnak az új berendezések vagy infrastruktúra üzemeltetésével kapcsolatos tervezési és mérnöki költségek, engedélyek és alapképzési költségek is. Ezek olyan előzetes költségek, amelyek tartós értéket képviselnek.

Az előzetes beruházások nem tartalmazzák a működési költségeket (OPEX), amelyek egy termék, vállalkozás vagy rendszer működtetésének folyamatos költségei. Infrastrukturális projektek keretében az OPEX magában foglalná az energiaköltségeket, a rutinszerű karbantartást és javításokat, a személyzeti költségeket és az infrastruktúra napi üzemeltetésével kapcsolatos egyéb kiadásokat. Ezeket általában nem veszik figyelembe az előzetes beruházási döntésben, mivel visszatérő, gyakran változó költségekről van szó, amelyek az eszköz telepítését és használatbavételét követően annak tényleges működése során merülnek fel.

Az (EU) 2023/1791 irányelv nem tartalmaz előírásokat arra vonatkozóan, hogy a CAPEX-et és/vagy az OPEX-et figyelembe kell-e venni a jelentős beruházási döntések meghatározásához. Ezért minden releváns kiadást figyelembe kell venni, legyen szó a CAPEX-ről, az OPEX-ről vagy típustól függetlenül bármely más releváns kiadásról.

3.3. **Szakaszos infrastrukturális projektek a jelentős beruházási döntésekkel összefüggésben**

A szakaszos infrastrukturális projekteket – például szélerőműparkok vagy autópályák építését – egyetlen beruházási döntésként kell kezelni, és a valamennyi összetevőre kiterjedő teljes CAPEX-et kell figyelembe kell venni meghatározásához, hogy a projekt meghaladja-e az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében meghatározott jelentős beruházási küszöbértékeket.

Például annak ellenére, hogy a szélerőműparkon belül minden egyes szélerőmű önállóan termelhet és szolgáltathat energiát, a teljes szélerőműpark-projekt egyetlen beruházási döntést jelent. Hasonlóképpen, egy többéves autópálya-építési projektet annak teljes egészében kell figyelembe venni a beruházások értékelése során, függetlenül attól, hogy az egyes szakaszok önállóan működőképesek-e.

3.4. **Nem energetikai ágazatok**

A nem energetikai ágazatok a gazdaság azon területei, amelyek elsősorban nem az energia termelésével, szállításával, elosztásával, illetve értékesítésével foglalkoznak. Bár ezek az ágazatok a működésük során energiát fogyasztanak, és attól függenek, fő funkciójuk nem az energiatermelés vagy -ellátás köré szerveződik. Az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése nem kimerítő jelleggel példákat sorol fel a nem energetikai ágazatokra, amelyek között szerepel az épületek ágazata, a közlekedési, a vízügyi, az információs és kommunikációs technológiai, a mezőgazdasági és a pénzügyi ágazat.

Az Eurostat energiamérleg-számítási módszertana ([6]) szerint nem energetikai ágazatokon a végső energiafogyasztásban részt vevő ágazatok értendők (Eurostat-kód: FC_E). Ezen ágazatok közé tartozik az ipari ágazat (FC_IND_E), a közlekedési ágazat (FC_TRA_E) és más ágazatok (FC_OTH_E), például a kereskedelmi és közszolgáltatások, a háztartások, a mezőgazdaság és az erdészet, valamint a halászat. Ezért a 3. cikk (1) bekezdésében szereplő indikatív listát hozzá lehetne igazítani az Eurostat szerinti energia-végfelhasználó ágazatokhoz vagy az energia-végfelhasználási ágazatok nemzeti csoportjaihoz.

4. **A 3. CIKK SZERINTI KÖTELEZETTSÉGEK**

4.1. **Milyen energiahatékonysági megoldásokat kell értékelni?**

Energiahatékonysági megoldásokon olyan technológiák, eljárások és gyakorlatok érthetők, amelyek csökkentik vagy idővel megváltoztatják az azonos szintű teljesítmény, szolgáltatás vagy áruk biztosításához szükséges energia mennyiségét. Az (EU) 2018/1999 rendelet 2. cikkének az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 18. pontjából következik, hogy az ilyen megoldások magukban foglalhatják a következőket:

a) **végfelhasználási energiamegtakarítás**, például – de nem kizárólag – a szigetelés és az épületek egyéb energiamegtakarítási fejlesztései, a modális váltás, az üzemanyag-hatékony járművek, az energiatakarékos készülékek és eszközök, a hatékony motorrendszerek és a hővisszanyerés;

([6]) Európai Bizottság, Energy balance guide, Methodology guide for the construction of energy balances & Operational guide for the energy balance buildinger tool (Energiamérleg-útmutató, Módszertani útmutató az energiamérlegek készítéséhez és működési útmutató az energiamérleg-építő eszközhöz), 2019.

b) **keresletoldali erőforrások és rendszerrugalmasságok**, amelyek magukban foglalhatnak olyan elemeket, mint a keresletoldali válasz, az energiatárolás (beleértve az akkumulátorokat és a hőtárolást) és az intelligens megoldások (például intelligens fogyasztásmérők, intelligens termosztátok);

c) **az energia hatékonyabb átalakítása, átvitele és elosztása**, amely olyan megközelítéseket érint, mint a hálózati veszteségek csökkentése, az intelligens hálózatok kiépítése, valamint a hatékony távfűtés és -hűtés.

A 3. cikk (1) bekezdése előírja a tagállamok számára annak biztosítását, hogy a tervezési, szakpolitikai és jelentős beruházási döntések során értékeljék az energiahatékonysági megoldásokat, amennyiben rendelkezésre állnak, és képesek kielégíteni ugyanazt a konkrét igényt vagy szakpolitikai célkitűzést. A tagállamok például rendszeresen frissíthetnék az energiamegtakarítási potenciálról szóló tanulmányokat, majd a tervezők és a beruházók rendelkezésére bocsáthatnák az energiahatékonysági megoldások naprakész katalógusait. Az alábbi táblázatok példákkal szolgálnak az energiarendszerek (2. táblázat), illetve a nem energetikai ágazatok (3. táblázat) további infrastrukturális fejlesztéseire vonatkozó tervek lehetséges alternatíváira, illetve kiegészítő megoldásaira. Ezek nem kimerítő felsorolások.

2. táblázat

Példák alternatívákra az „első az energiahatékonyság” elv energiarendszerben történő alkalmazása során

Ágazat	További infrastruktúra-fejlesztési tervek	Lehetséges alternatívák / kiegészítő megoldások
Villamos energia	— termelés (hagyományos és megújuló energiaforrásokat hasznosító erőművek, kapcsolt energiatermelő erőművek) — átvitel és elosztás (nagyfeszültségű átviteli vezetékek, alállomások, rendszerösszekötők, transzformátorok stb.) — tárolás (szivattyús víztárolás, akkumulátoros tárolás stb.)	— keresletoldali rugalmasság / keresletoldali válasz (pl. az elektromos járművek keresletszabályozása, rugalmas / kétirányú töltés, rugalmas hőszivattyúk, a felhasználás időpontja szerinti tarifák és a keresletoldaliválasz-összesítéshez kapcsolódó szolgáltatások) — intelligens hálózati technológiák, beleértve a fejlett mérési infrastruktúrát — végfelhasználási energiamegtakarítás (pl. hatékony készülékek és berendezések, világítás)
Gáz	— termelés (gázmezők, tengeri platformok, palagáz-kitermelési helyszínek, hidrogéninfrastruktúra) — átvitel és elosztás (csövek, kompresszorállomások, rendszerösszekötők) — tárolás (föld alatti gáztárolók, cseppfolyósítottföldgáz-terminálok)	— végfelhasználási energiamegtakarítás (pl. épületek szigetelése) — a fűtési rendszerek és a közlekedési módok villamosítása (ami eredendően rendszerhatékonysági előnyökkel jár) — a hálózati veszteségek csökkenése
Hő	— termelés (hagyományos kazánok, sütők, kapcsolt energiatermelés) — hálózatok (csövek, hőcserélők, szivattyúk, alállomások) — tárolás (hőenergia-tárolás, fázisváltó anyagok stb.)	— végfelhasználási energiamegtakarítás (pl. épületek szigetelése) — rendszerintegráció és rendszerhatékonyság (pl. a villamos energia hővé alakítása) — megújuló energiaforrások (pl. hőszivattyúk, geotermikus energia, naphőenergia) — hulladékhő-visszanyerés — megújuló távfűtés

3. táblázat

Példák alternatívákra az „első az energiahatékonyság” elv nem energetikai ágazatokban történő alkalmazása során

Nem energetikai ágazat	További infrastruktúra-fejlesztési tervek	Lehetséges alternatívák/kiegészítő megoldások
Az épületek ágazata	— nagy léptékű építkezés (pl. kereskedelmi épületek, lakókomplexumok, közlétesítmények, úgymint iskolák), amelyek vonatkozásában fűtési, szellőztetési és légkondicionáló rendszerekkel kapcsolatos döntéseket kell hozni	— meglévő épületek energetikai felújítása — a rendelkezésre álló (használaton kívüli) épületek feltérképezése új építkezések előtt — energiahatékony építkezés (beleértve a közel nulla energiaigényű épületeket, a kibocsátásmentes épületeket) — épületautomatizálási és -szabályozási rendszerek (pl. intelligens termosztátok, kihasználtságérzékelők) — hatékony fűtési rendszerek (pl. hőszivattyúk, távfűtés) — passzív hűtési megoldások (pl. árnyékolás, hőtároló tömeg, éjszakai hűtés, természetes szellőztetés és világítás) — energiahatékony világítás és berendezések — megújulóenergia-integráció (pl. fotovoltaikus energia, naphőenergia) — magatartásbeli változás előidézése az energiafelhasználás tekintetében — intelligens töltőrendszerek
Közlekedés	— főbb közlekedési infrastruktúrák (pl. autópályák, vasutak, repülőterek, kikötők és tengeri infrastruktúra)	— tömegközlekedés (pl. városi és elővárosi tömegközlekedési rendszerek, városok közötti vasúti összeköttetések, buszparkok) — kerékpáros és gyalogos infrastruktúra (pl. kerékpársávok, kerékpármegosztó rendszerek) — rakományösszevonás — mobilitásirányítás (pl. közös autóhasználati programok, a járművek nagyobb kihasználtságának ösztönzése) — a multimodális (kombinált) közlekedés előmozdítása — az energiahatékony közlekedési módok fokozott használatát ösztönző intézkedések — járműflotta-villamosítás — elektromos járművek töltőinfrastruktúrája

Ipar	— új ipari területek építése — új tüzelőanyagok és energiafogyasztó eljárások használata	— az ipari ágazat hatékony integrációjának és helyi szintű klaszterezésének az előmozdítása — rugalmas működés a keresletoldali válasz és saját fogyasztás révén — a hulladékhő és hulladék hűtőhatás újrafelhasználása — villamosítás és az energetikai üzemanyagok mindenképpen kifizetődő használata
Vízügy	— vízellátás (pl. sótalanító létesítmények) — szennyvíztisztító telepek — vízelosztó hálózatok (pl. csővezetékek, szivattyúállomások)	— vízmegtakarítás (pl. víztakarékos mezőgazdasági gyakorlatok) — energiahatékony szivattyúk, motorok és hulladékkezelő létesítmények — a hálózati veszteségek csökkentése — intelligens vízhálózatok és nyomáskezelő rendszerek — eső- és szürkevíz-felhasználás az épületekben
IKT	— adatközpontok (pl. a számítógépek működéséhez és a hűtéshez kapcsolódó energiafogyasztás) — távközlési infrastruktúra (pl. széles sávú hálózatok, mobilrendszerek)	— energiahatékony adatközpont-tervezés és -üzemeltetés (beleértve a hulladékhő hasznosítását is) — energiahatékony hálózati berendezések — intelligens hálózati technológiák és digitális megoldások az energiagazdálkodásban
Mezőgazdaság	— öntözőrendszerek (pl. felületi permetező berendezések) — mezőgazdasági gépek és berendezések (pl. kombinált betakarító gépek, traktorok) — üvegházak, vertikális gazdaságok	— a növénykultúrák helyi éghajlathoz való igazítása, az éghajlatváltozás figyelembevétele — a gépek és berendezések iránti igényt korlátozó mezőgazdasági gyakorlatok (pl. permakultúra) — energiahatékony öntözés (pl. napenergiával működő szivattyúk) — precíziós mezőgazdaság (pl. GPS-irányítású gépek) — a megújuló energia felhasználása (pl. napenergiával történő szárítás, napelemek)

4.2. **Hogyan kell értékelni az energiahatékonysági megoldásokat?**

Az energiahatékonysági megoldásoknak a szakpolitikai, tervezési vagy jelentős beruházási döntések során való értékelése azt jelenti, hogy ezeket a megoldásokat a döntéshozatali folyamat részeként kell figyelembe venni és értékelni. Az energiahatékonysági megoldások értékelésére szolgáló költség-haszon elemzés a következőket foglalhatja magában:

a) **szakmai elemzés**: a lehetséges energiahatékonysági megoldások műszaki megvalósíthatóságának, teljesítményének és végrehajtási követelményeinek meghatározása és értékelése. Ebben a szakaszban fontolóra lehet venni többek között az energiamegtakarítási vagy terhelésáthelyezési potenciált, a meglévő rendszerekkel való kompatibilitást, a technológiai követelményeket, valamint az esetleges korlátokat vagy kockázatokat;

b) **pénzügyi elemzés**: a beruházás vizsgálata a döntéshozó szempontjából; a közvetlen pénzügyi költségek és hasznok előtérbe helyezése, piaci árak felhasználása az értékeléshez, valamint az átutalási kifizetések – például adók és támogatások – figyelembevétele. Az alkalmazott diszkontráta azt mutatja, hogy a tőke milyen alternatív költséget jelent a beruházó számára. Szélesebb körű belső előnyöket ([7]) is figyelembe lehet venni, mint például a munkaerőtermelékenység-növekedés az irodaépületek utólagos átalakítását követően, bár ezek számszerűsítése és pénzben történő kifejezése gyakran kihívást jelent a magánszektorbeli döntéshozók számára;

c) **gazdasági elemzés**: Társadalmi szempontú megközelítés alkalmazása, amely figyelembe vesz az energiahatékonysági megoldásnak a társadalom egésze számára jelentkező összes gazdasági költségét és szélesebb körű előnyeit; gazdasági vagy árnyékárak alkalmazása az értékeléshez és a transzferjellegű kifizetések kizárása. Az alkalmazott diszkontráta társadalmi időpreferenciát jelent a pénz tekintetében, és általában alacsonyabb, mint a pénzügyi szempontú vizsgálatban alkalmazott diszkontráta. Ez a megközelítés figyelembe veszi a szélesebb körű külső előnyöket is, beleértve a környezeti, egészségügyi és egyéb társadalmi hatásokat, amelyek nem képezik részét a pénzügyi szempontú elemzésnek ([8]). Fontos, hogy az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikke (5) bekezdésének b) pontjával összhangban az elemzés foglalkozzon az energiaszegénységre gyakorolt hatással is. Ennek keretében célzott értékelést lehet készíteni például a kiszolgáltatott helyzetben lévő és alacsony jövedelmű háztartások számára jelentkező költségekről és haszonról.

A gazdasági szempontú vizsgálat különösen fontos a hatóságok döntéshozatali folyamata és a közérdek védelmében betöltött szerepük szempontjából, tekintettel arra, hogy tevékenységeik szélesebb körű társadalmi következményeket vonnak maguk után.

A magánszervezetek, például a vállalkozások és a nem kormányzati szervezetek a döntéseiket általában pénzügyi elemzéssel támasztják alá, amelyek saját pénzügyi érdekeiket tükrözik, kivéve, ha a társadalmi többletköltséget közfinanszírozásból fedezik. Figyelembe vehetők a szélesebb körű külső előnyök (pl. a levegőminőségre gyakorolt hatások), de ezek gyakran másodlagos megfontolásoknak minősülnek, amelyek mozgatórugója lehet többek között a vállalati társadalmi felelősségvállalás. A tagállamok ezért állami támogatás és egyéb intézkedések révén (lásd még a 4.9. szakaszt) ösztönözhetnék a magánszervezeteket, hogy döntéshozatali folyamataik során a pénzügyi megfontolások mellett a társadalmi előnyöket is figyelembe vegyék.

4.3. Az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében meghatározott küszöbértékeket meghaladó és el nem érő, jelentős befektetési döntések kezelése

Az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az illetékes hatóságok nyomon kövessék az „első az energiahatékonyság” elv alkalmazását. Amint azt ezen iránymutatás 5. szakasza részletezi, az illetékes hatóságok hatáskörébe tartozik annak meghatározása, hogy a beruházások meghaladják-e vagy sem az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében meghatározott küszöbértékeket.

A küszöbértékeket (a 100 millió EUR értéket, a közlekedési infrastruktúraprojektek esetében pedig a 175 millió EUR értéket) meghaladó jelentős beruházási döntések tekintetében az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése kifejezetten előírja a tagállamok számára, hogy kerüljön sor az energiahatékonysági megoldások értékelésére. További részletekért lásd ezen iránymutatás 4.2. szakaszát.

Ami a küszöbértékek alatti jelentős beruházási döntéseket illeti, az (EU) 2023/1791 irányelv nem tartalmaz kifejezett jogi követelményt az energiahatékonysági megoldások értékelésére vonatkozóan. A Bizottság azonban arra ösztönzi a tagállamokat, hogy ezt tegyék meg minden olyan esetben, amikor a szóban forgó döntések nyomán jelentős energiafogyasztással kell számolni.

4.4. Hogyan biztosítható a szélesebb körű előnyök megfelelő értékelése?

Az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikke (5) bekezdésének a) pontja értelmében a tagállamoknak elő kell mozdítaniuk és közzé kell tenniük azokat a költség-haszon elemzési módszereket, amelyek lehetővé teszik az energiahatékonysági megoldások szélesebb körű előnyeinek megfelelő értékelését.

Szélesebb körű előnyökön az energiahatékonysági megoldások végrehajtásából eredő olyan társadalmi, környezeti és gazdasági hatások értendők, amelyek nem az energiaszámlán megjelenő közvetlen személyes pénzügyi nyereségek vagy veszteségek.

([7]) Lásd a 4.4. szakaszt.
([8]) Lásd a 4.4. szakaszt.

Amint azt a 4., 5. és 6. táblázat is mutatja, a társadalmi hatások közé tartozik a jobb beltéri komfort, az energiaszegénység enyhítése, az ingatlan értékének növekedése és a csökkenő zajszint. A környezeti előnyök között említhető, hogy csökken az üvegházhatásúgáz-kibocsátás, a levegő- és vízszennyezés, a keletkező hulladék mennyisége és a területigény, ami elősegíti az ökoszisztéma megőrzését. A gazdasági előnyök előmozdítják a helyi munkahelyteremtést, a munkaerő termelékenységének növekedését, javítják az energiabiztonságot, továbbá ösztönzik az üzleti innovációt és a versenyképességet. Minden egyes előny kiemeli az energiahatékonysági intézkedések közvetlen pénzügyi hatásaikon túlmutató, átfogó jelentőségét.

E szélesebb körű előnyök értékelése a következő lépéseket foglalhatja magában:

a) **megfelelő alkalmazási kör biztosítása**: A kiegyensúlyozott értékeléshez számba kell venni az összes releváns előnyt, szem előtt tartva, hogy ezek az előnyök gyakran különböző ágazatok és szereplők között oszlanak meg. Egyes előnyök mellőzése részleges értékelést adhat. Ha például figyelmen kívül marad a fokozott beltéri komfort, valamint az épületek utólagos átalakításával megelőzött betegségek és korai elhalálozások száma, akkor az értékelés alábecsüli az épületfelújítás pozitív eredményeit;

b) **fizikai egységekben történő mennyiségi meghatározás**: A hatásokat fizikai egységekben, például tonna légszennyező anyagban, teljes munkaidős egyenértékben vagy elkerült betegnapokban kell számszerűsíteni. Ez alapot biztosít a különböző beruházási lehetőségek előzetes összehasonlításához;

c) **monetizálás**: Az ajánlott módszer a szélesebb körű előnyök különböző fizikai egységekben kifejezett összesítése. Ez egy összetett folyamat, mivel olyan előnyök értékének megállapítását foglalja magában, amelyek esetében első ránézésre nincs piaci érték. Amint az a 4., 5. és 6. táblázatban szerepel, a monetizálást segítő technikák közé tartozhat a közvetlen piaci értékelés, valamint a fizetési vagy elfogadási hajlandóság módszere ([9]). A monetizálás természeténél fogva ellentmondásos a vele járó etikai komplexitás, például az emberi élet értékelése miatt, és azt körültekintően, megbízható módszerekkel kell végezni;

d) **a hatások közötti átfedések ellenőrzése**: A pénzben kifejezett összesítés átfedésekhez vezethet. Például az épületek utólagos átalakításával javul a beltéri komfort. Ez hatással van az emberi egészségre és a termelékenységre, ami végső soron olyan gazdasági szempontokat is érinthet, mint a rendelkezésre álló jövedelem vagy az állami költségvetés. Az esetleges átfedések az előnyök kétszeres beszámítását, ezzel együtt pedig a nettó hatások túlbecslését eredményeznék. Ezt elkerülendő a „többszörös hatásútvonalakat" feltérképező megközelítést lehetne alkalmazni, amely nyomon követi az összes releváns előnyt, azok kölcsönhatásait és a végpontok alapján monetizál ([10]).

A szóban forgó értékelést támogatandó, különböző eszközök és módszerek kerültek kidolgozásra a szélesebb körű előnyök számszerűsítésére, többek között a Horizont 2020 által támogatott COMBI ([11]), MICAT ([12]) és Odyssee-Mure ([13]) eszközök. Részletesebb információk a számszerűsítési módszerekre és a szélesebb körű egyéni előnyök feltárását támogató eszközökre vonatkozóan az (EU) 2021/1749 ajánlás mellékletének 3.7.1. pontjában találhatók. A közlekedés esetében a közlekedés külső költségeiről szóló 2019. évi kézikönyvet ([14]) (vagy annak későbbi aktualizált változatait) kell használni.

([9]) H. Pollitt, E. Alexandri, P. Boonekamp, U. Chewpreecha, A. de Rose, R. Drost, L. Estourgie, C. Farahani, D. Funcke, S. Markkanen, G. Moret, C. Rodenburg, F. Suerkemper, S. Tensen, P. Theillard, J. Thema, P. Vethman, F. Vondung és M. Voogt, 2016: The Macroeconomic and Other Benefits of Energy Efficiency (Az energiahatékonyság makrogazdasági és más hasznai). Final Report (Zárójelentés). T. Mandel, L. Kranzl és S. Thomas, 2022: Energy Efficiency First and Multiple Impacts: integrating two concepts for decision-making in the EU energy system (Az energiahatékonyság elsődlegessége és többszörös hatásai: két döntéshozatali koncepció integrálása az uniós energiarendszerbe), az ENEFIRST-projekt D3.4. sz. célkitűzése. F. Suerkemper, F. Vondung, C. Xia-Bauer, J. Teubler, S. Hackspiel, F. Berger, B. Schlomann, W. Eichhammer, F. Wagner, A. DeVita, Z. Vrontisi és I. Rogulj, 2022: Overall quantification and monetisation concept (Átfogó számszerűsítési és monetizálási koncepció), a MICAT-projekt 2.1. sz. célkitűzése.

([10]) D. Ürge-Vorsatz, S. T. Herrero, N. K. Dubash és F. Lecocq, 2014: Measure the Co-Benefits of Climate Change Mitigation (Az éghajlatváltozás mérséklését kísérő járulékos előnyök mérése), 39 Annual Review of Environment and Resources 549, 2014.

([11]) COMBI: Calculating and Operationalising the Multiple Benefits of Energy Efficiency in Europe (Az energiahatékonyság többes hasznának kiaknázása és működőképessé tétele Európában), https://combi-project.eu/.

([12]) MICAT: Multiple Impacts Calculation Tool (A többszörös hatásokat kiszámító eszköz), https://micatool.eu/. A MICATool kalkulátorként használható, amely lehetővé teszi a saját adatok (ha rendelkezésre állnak), illetve a nemzeti energia- és klímatervekkel és/vagy az uniós jogszabályokkal összeegyeztethető alapértelmezett értékek felhasználását.

([13]) ODYSSEE-MURE https://www.odyssee-mure.eu/data-tools/multiple-benefits-energy-efficiency.html/.

([14]) Európai Bizottság, Mobilitáspolitikai és Közlekedési Főigazgatóság, Essen, H., Fiorello, D., El Beyrouty, K. et al., Handbook on the external costs of transport (Kézikönyv a közlekedés külső költségeiről) – 2019 – 1.1. változat, Kiadóhivatal, 2020, https://data.europa.eu/doi/10.2832/51388.

Az (EU) 2022/869 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([15]) 11. cikkében előírt uniós szintű költség-haszon elemzési módszertanokkal ([16]) összhangban a nemzeti szabályozó hatóságok megfelelő módszereket határozhatnak meg a költség-haszon elemzések egyes területeken történő elvégzésére. Szükség esetén ezeket a módszertanokat további iránymutatásokkal lehetne kiegészíteni, ezáltal biztosítva az energiahatékonysági megoldások szélesebb körű előnyeit részletesen értékelő, megbízható költség-haszon elemzéseket.

4. táblázat

Az energiahatékonysági megoldások szélesebb körű társadalmi előnyei

Előny	Leírás	Lehetséges számszerűsítési és monetizálási megközelítések
Beltéri komfort	A jobb szigetelés, korszerűbb fűtési és hűtési rendszerek kényelmesebbé tehetik a lakó- és munkakörnyezetet, továbbá a jobb egészség irányába hatnak.	A komfort felmérésen alapuló számbavétele, potenciálisan az egészségügyiköltség-megtakarítás (a fizetési/elfogadási hajlandóság módszere) vagy a termelékenységnövekedés (a feltárt preferencia módszere) alapján pénzben kifejezve.
Energiaszegénység	Az energiahatékonysági intézkedések végrehajtása segíthet enyhíteni az energiaszegénységet azáltal, hogy megfizethetőbbé teszi az energiát az alacsony jövedelmű háztartások számára.	Energiaszámla-megtakarítás, a háztartások rendelkezésre álló jövedelmében tükröződve (közvetlen piaci értékelés).
Az ingatlanok értéke	Az energiahatékony épületek piaci értéke emelkedhet az alacsonyabb energiaköltségek, a nemzeti szabványoknak való megfelelés és a jobb komfortszint révén.	Az ingatlan értékének változása, potenciálisan ingatlanpiaci adatok alapján pénzben kifejezve (hedonikus árképzési módszer).
Zaj	Az energiahatékony épülettervezés és -szigetelés hozzájárulhat a külső forrásokból és a belső rendszerekből származó zaj csökkentéséhez, javítva az élet- és munkakörülményeket. Az energiahatékony (villamos és emberi meghajtású) szárazföldi és vízi közlekedés szintén csökkentheti a zajkibocsátást.	Decibelben számszerűsített zajcsökkentés, az ingatlanérték-hatások (hedonikus árképzési módszer) vagy az egészségügyiköltség-megtakarítás (a fizetési/elfogadási hajlandóság módszere) alapján pénzben kifejezve.

5. táblázat

Az energiahatékonysági megoldások szélesebb körű környezeti előnyei

Előny	Leírás	Lehetséges számszerűsítési és monetizálási megközelítések
Üvegházhatású gázok	Az energiahatékonysági megoldások csökkenthetik az energia iránti keresletet, ami gyakran alacsonyabb üvegházhatásúgáz-kibocsátást eredményez.	Tonna szén-dioxid-egyenértékben számszerűsített csökkenés, potenciálisan a szén-dioxid-árazás alapján pénzben kifejezve (közvetlen piaci értékelés).
Levegőminőség	Az energiafogyasztás csökkentése hozzájárulhat az erőművekből és az ipari folyamatokból származó légszennyezés csökkentéséhez, ami a közegészség és a környezet javát szolgálja.	A szennyező anyagok számszerűsített csökkenése, egészséghatás-költségek alapján pénzben kifejezve (kárköltség-elkerülési módszer).

([15]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/869 rendelete (2022. május 30.) a transzeurópai energiaipari infrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról, a 715/2009/EK, az (EU) 2019/942 és az (EU) 2019/943 rendelet, továbbá a 2009/73/EK és az (EU) 2019/944 irányelv módosításáról, valamint a 347/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 152., 2022.6.3., 45. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj).

([16]) ENTSOG, 2019: 2nd ENTSOG Methodology for Cost-Benefit Analysis of Gas Infrastructure Projects (Az ENTSOG második módszertana a gázinfrastruktúra-projektek költség-haszon elemzéséhez), 2018. ENTSO-E 2018: 2nd ENTSO-E Guidelines for Cost Benefit Analysis of Grid Development Projects (Az ENTSO-E második iránymutatása a hálózatfejlesztési projektek költség-haszon elemzéséhez), Brüsszel, 2018.

Vízfelhasználás	A villamosenergia-termeléshez és az energiatermelési folyamatokhoz gyakran vízre van szükség, ezért az energiahatékony technológiák és gyakorlatok segíthetnek csökkenteni a vízfelhasználást. Ez enyhíti a vízhiányt és a vízkészletekért folyó versenyt.	Térfogatban számszerűsített vízmegtakarítás, potenciálisan a víz árazása alapján pénzben kifejezve (közvetlen piaci értékelés).
Hulladék	Az energiahatékonyság csökkentheti a keletkező hulladék mennyiségét, mivel az energiatermeléshez kevesebb nyersanyagra van szükség, és hatékonyabb folyamatok mellett kevesebb hulladék, illetve melléktermék képződik.	A hulladék mennyiségének tömegben/térfogatban számszerűsített csökkenése, a hulladékártalmatlanítási vagy -újrafeldolgozási költségek alapján pénzben kifejezve (az elkerülhető költség módszere).
Földhasználat	Az energiatermeléshez kapcsolódó földterületek és erőforrások iránti igény csökkentése révén az energiahatékonyság hozzájárulhat az ökoszisztémák védelméhez.	A földterület-megtakarítás számszerűsített kiterjedése, potenciálisan a földterület értéke (közvetlen piaci értékelés) vagy az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelése (a fizetési hajlandóság módszere) alapján pénzben kifejezve.
Biológiai sokféleség	Az energiahatékonyság lelassíthatja a biológiai sokféleség csökkenését, mivel az energiatermeléshez kevesebb nyersanyagra van szükség, beleértve a biomasszát és az olyan primer anyagokat, amelyek kitermelése káros lehet a természetre nézve.	Még ha léteznek is mérőszámok a biológiai sokféleség csökkenésének számszerűsítésére, nincs teljes konszenzus a legmegfelelőbb módszerekről. A Bizottság mindazonáltal részt vesz az ebben az összefüggésben felhasználható különféle hasznos megközelítések és adatok kidolgozásában ([1]). Legalább a természetre gyakorolt terhelések és hatások minőségi értékelését el kell végezni.

([1]) A Bizottság 2021 decemberében ajánlást fogadott el a szervezetek környezeti lábnyomáról, utalva benne a biológiai sokféleségre (27. oldal). A 2013/34/EU irányelvnek a fenntarthatósági beszámolási standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2023. július 31-i (EU) 2023/2772 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL L, 2023/2772, 2023.12.22., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj) is hivatkozik a biológiai sokféleségre a 133. oldalon. Natural Capital and Ecosystem Services Accounts (A természeti tőkére és az ökoszisztéma-szolgáltatásokra vonatkozó számlák) (Ecosystem accounts – measuring the contribution of nature to the economy and human wellbeing [Ökoszisztéma-számlák – a természet gazdasághoz és emberi jóléthez való hozzájárulásának mérése] – Statistics Explained (europa.eu)) és az ökoszisztémák és szolgáltatásaik feltérképezése és értékelése (MAES, https://data.jrc.ec.europa.eu/collection/MAES), valamint az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv releváns adatokat és információkat szolgáltatnak az ökoszisztémákról, azok állapotáról és szolgáltatásairól.

6. táblázat

Az energiahatékonysági megoldások szélesebb körű gazdasági előnyei

Előny	Leírás	Lehetséges számszerűsítési és monetizálási megközelítések
Munkahelyteremtés	Az energiahatékonyságba történő beruházások helyben teremthetnek munkahelyeket olyan területeken, mint az építőipar, a gyártás és az energetikai szolgáltatások.	Új munkahelyek száma, a bérre vonatkozó adatok alapján pénzben kifejezve (közvetlen piaci értékelés).
Munkaerő-termelékenység	Az energiahatékony munkahelyek javíthatják a munkakörülményeket, ami növeli a munkavállalók termelékenységét és a munkahelyi elégedettséget.	A termelékenység teljesítménymérőkkel számszerűsített növekedése, a bérre vagy a teljesítményre vonatkozó adatok felhasználásával pénzben kifejezve (a feltárt preferencia módszere).
Energiabiztonság	Az energiahatékonyság hozzájárulhat az országok importált energiaforrásoktól való függőségének csökkentéséhez, fokozva a nemzeti energiabiztonságot.	Energiaegységben számszerűsített energiamegtakarítás, energiaár-előrejelzések alapján pénzben kifejezve (közvetlen piaci értékelés).
Innováció és versenyképesség	Az energiahatékonyságba történő beruházások ösztönözhetik a technológiai és üzleti modellek innovációját, segítve a vállalatokat abban, hogy versenyelőnyhöz jussanak a globális piacokon.	Nehéz közvetlenül számszerűsíteni és pénzben kifejezni, de a potenciális mutatók közé tartoznak a bejelentett szabadalmak és a forgalomba hozott új termékek száma, illetve a piaci részesedés változásai.

4.5. **Hogyan kell alkalmazni az „első az energiahatékonyság” elvet a közszférán és a szabályozott ágazatokon belül és kívül?**

Az „első az energiahatékonyság” elv gyakorlati alkalmazása a döntéshozatali környezettől és az érintett szereplőktől függ. Bár az (EU) 2023/1791 irányelvben foglalt elv érvényre juttatása a tagállamokra hárul, a tervezésre, a szakpolitikára és a beruházásokra vonatkozó releváns döntéseket számos szereplő hozza meg.

A **politikai döntéshozóknak** (minisztériumoknak és felügyeleti hatóságoknak a kormányzat minden szintjén) figyelembe kell venniük az „első az energiahatékonyság” elv érvényre juttatása során rájuk háruló főbb felelősségi köröket:

a) a meglévő és tervezett politikák felülvizsgálata annak megállapítása érdekében, hogy azok összhangban vannak-e az „első az energiahatékonyság” elvvel, azaz hogy az ösztönzők, illetve a szabályozások egyenlő versenyfeltételeket teremtenek-e az energiahatékonysági megoldások és a hagyományos energiaellátási infrastruktúra között;

b) olyan energiapiaci szabályozás kidolgozása, amely technológiai szempontból inkluzív, azaz értékeli az energiahatékonyság és a rugalmasság előnyeit;

c) az „első az energiahatékonyság” elv figyelembevétele állami beruházások (beleértve a hálózati beruházásokat is) és közfinanszírozás / állami támogatás piaci szereplők számára történő nyújtásakor. Amennyiben egy adott beruházás a 100 millió EUR vagy közlekedési infrastrukturális projektek esetében a 175 millió EUR küszöbértéket meghaladó, jelentős beruházási döntésnek minősül, a tagállamoknak biztosítaniuk kell az energiahatékonysági megoldások értékelését, többek között az esetleges állami támogatás odaítélése előtt;

d) olyan energiapolitikai stratégiai tervezés kialakítása, amely maradéktalanul figyelembe veszi az energiahatékonysági megoldások alkalmazását.

Jelentős eltérések mutatkoznak a tekintetben, hogy milyen befolyást gyakorolnak a tagállamok az „első az energiahatékonyság” elvet döntéseik során ténylegesen érvényesíteni képes egyes szereplőkre. Az alapvető különbség az állami/szabályozott és a piaci szereplők között van (beleértve az energiapiaci szereplőket és a végsőenergia-felhasználókat is, akiket a „nem energetikai ágazatok” részének kell tekinteni). A befolyás mértékét és a fő eszközöket az 1. ábra foglalja össze.

A **köztulajdonú vagy szabályozott szervezetek** közvetlen felkérést kaphatnak a nemzeti hatóságoktól, hogy műveleteik során alkalmazzák az „első az energiahatékonyság” elvet, ha tervezési és jelentős beruházási döntéseiket társadalmi szempontú költség-haszon elemzés alapján kell meghozniuk. Emellett a szabályozott szervezeteknek – például a hálózatüzemeltetőknek – az „első az energiahatékonyság” elv érvényre juttatása során a keresletoldali rugalmasságot és a keresletoldali választ ([17]) kell alkalmazniuk minden olyan esetben, amikor a hagyományos hálózati beruházás és üzemeltetés helyébe léphet egy olyan költséghatékony alternatíva, amely nem befolyásolja hátrányosan az energiarendszer megbízhatóságát és biztonságát. A hálózattervezés és -üzemeltetés a következő lépéseket foglalhatja magában:

a) a kínálati és keresleti tendenciák azonosítása: az energetikai trendek (például a fűtés és a közlekedés villamosítása, elektrolizátorok, a „fogyasztásmérő mögötti” termelés stb.) értékelése helyspecifikus módon, valamint annak elemzése, hogy a meglévő infrastruktúra megfelel-e a fogyasztói elvárásoknak; a kereslet árrugalmasságának, valamint az explicit (értékesített és eloszthető) és az implicit (áralapú) keresletrugalmasság lehetőségének megfelelő figyelembevétele;

b) a keresleti és kínálati oldali megoldások értékelése: megvalósíthatósági tanulmányok készítése valamennyi lehetőség műszaki és gazdasági életképességének meghatározása érdekében, mind a keresleti oldali (például rugalmas terhelés beszerzése), mind a kínálati oldali megoldásokra (például új alállomás telepítése) kiterjedően, figyelembe véve azok költségeit és szélesebb körű előnyeit is. A nemzeti szabályozó hatóságok megbízatása általában magában foglalja a fogyasztóvédelmet is, amelynek keretében a legkevesebb költséggel járó megoldásokat hajtják végre, hogy megvédjék a fogyasztókat az elkerülhető költségektől;

c) a keresleti és a kínálati oldali megoldások nyomon követése, ami lehetőséget ad a teljesítmény javítására.

A **hálózatüzemeltetők** szabályozási felügyelet alatt álló természetes monopóliumok. Az elv alkalmazására vonatkozó kötelezettség teljesítése érdekében a hálózatüzemeltetőkre vonatkozó szabályozásokat meg lehetne reformálni úgy, hogy a CAPEX előnyben részesítése helyett teljesítménycélok és kapcsolódó pénzügyi ösztönzők bevezetése révén mozdítsák elő a keresleti oldali megoldásokba történő beruházásokat. Ezenkívül a hálózati díjakat úgy lehetne kialakítani, hogy a fizetés elsősorban a fogyasztáshoz kapcsolódjon, ami kevesebb energia használatára ösztönözné a fogyasztókat.

([17]) Általában a *nem vezetékes alternatívákként* is ismert alternatívák.

Az **energiapiaci szereplők** (termelők, a tárolók tulajdonosai, beszállítók, aggregátorok stb.) saját pénzügyi elemzésük alapján ([18]), közvetlen szabályozási felügyelet nélkül hoznak üzleti döntéseket. Az energiaszolgáltatók például energiát értékesítenek a fogyasztóknak. Hozzájárulhatnak az „első az energiahatékonyság” elv alkalmazásához az (EU) 2023/1791 irányelv 9. cikke szerinti energiahatékonysági kötelezettségi rendszerek révén, amennyiben előírás számukra, hogy javítsák a felhasználói létesítmények végfelhasználói energiahatékonyságát.

A („nem energetikai ágazatok” részének tekintendő) **végsőenergia-felhasználók** olyan piaci szereplők, amelyeknek az energiával kapcsolatos cselekvéseit elsősorban ár- és tarifajelzések, valamint közigazgatási rendelkezések, például termékszabályozások, építési szabályzatok vagy földhasználati előírások révén lehet alakítani. Energiát termelnek és fogyasztanak (üzemeltetési döntések), emellett pedig különböző, „fogyasztásmérő mögötti” energetikai eszközökbe, többek között épületekbe fektetnek be (beruházási döntések). Az energiatakarékossági magatartásformák alkalmazása, a keresletoldali válaszprogramokban való részvételhez kapcsolódó technológiákba és gyakorlatokba való beruházás, a megújuló energiaforrásokból történő energiatermelés és a „fogyasztásmérő mögötti” tárolás (többek között a villamos energiát a hálózatba visszatápláló elektromos járművek) használata révén közvetlenül és még a „fogyasztásmérő előtt” befolyásolhatják a kínálati oldali infrastruktúra iránti igényt. Az „első az energiahatékonyság” elv végsőenergia-felhasználókra való alkalmazása során hatékony ösztönzőket és olyan környezetet kellene biztosítani, amely lehetővé teszi számukra, hogy az energiafelhasználást csökkentő és a keresletoldali rugalmasságot alkalmazó technológiákat és magatartásformákat sajátítsanak el. Ennek a szerepvállalást erősítő környezetnek nemcsak ösztönzőket, hanem magatartási és tájékoztatási eszközöket is biztosítania kell.

1. ábra

Az „első az energiahatékonyság” alkalmazásának hatáspiramisa

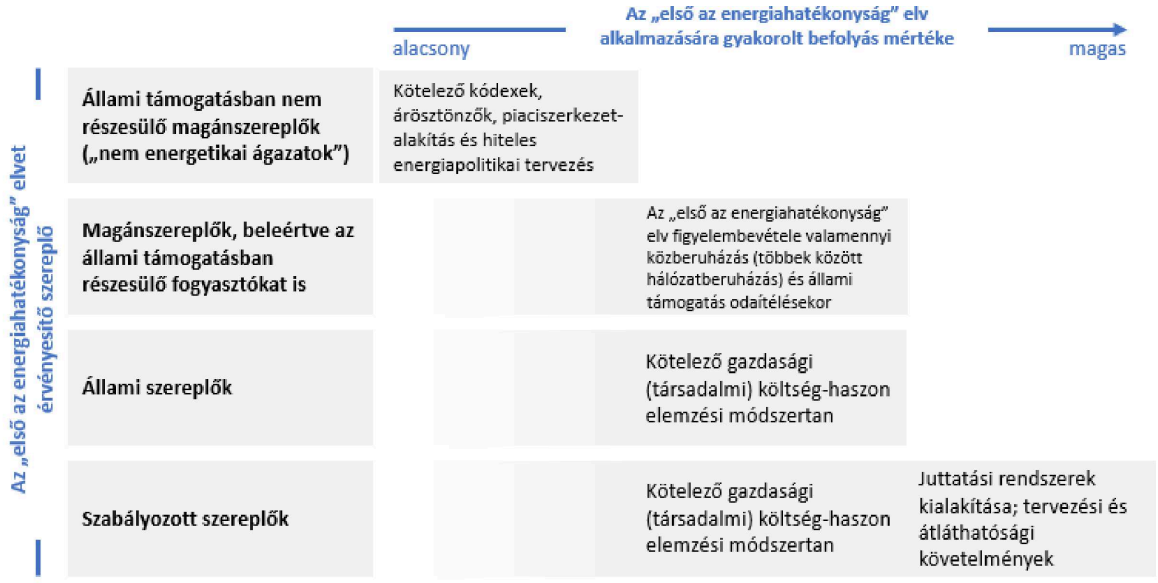

Az (EU) 2021/1749 ajánláson alapuló 7. táblázat az „első az energiahatékonyság” elv alkalmazását megkönnyítő intézkedéseket javasol különböző szakpolitikai területeken.

7. táblázat

Szakpolitikai területek és példák olyan intézkedésekre, amelyek lehetővé teszik az „első az energiahatékonyság” elv alkalmazását ezeken a szakpolitikai területeken

Szakpolitikai terület	Választható intézkedések
Villamosenergia-piac	— Dinamikus villamosenergia-árazás — Intelligens berendezések telepítésének támogatása — Időben differenciált hálózati díjak

([18]) Lásd a 4.2. szakaszt.

	— A keresletoldali válasz és aggregátorai energiapiacokon való részvételének megkönnyítése — Az intelligens fogyasztásmérő rendszerek telepítésének felgyorsítása — Innovatív szabályozási ösztönzők a szállításirendszer-üzemeltetők és az elosztórendszer-üzemeltetők számára a hálózatfejlesztés terén
Energiaellátás és -elosztás	— Közös kínálat-kereslet-forgatókönyvek kidolgozása az infrastruktúra-tervezéshez — A költség-haszon elemzés alkalmazásának követelménye a regionális villamosenergia-, gáz- és távfűtési hálózatok tervezése során a legköltséghatékonyabb energiakínálati és -keresleti lehetőségek azonosítása érdekében — A fűtés és hűtés integrálása a városi, vidéki vagy ipari területek tervezésébe — A hulladékhő újrafelhasználása és a hulladékhő integrálása a távfűtési hálózatokba
Energiaigény (ipar és szolgáltatások)	— A hulladéktermelő ipari létesítmények engedélyezése a helyi hőhálózatokhoz való kapcsolódás lehetőségével — Az energiahatékonyságra vonatkozó minimumszabványok — A keresletoldali válaszkapacitásra vonatkozó követelmények bevezetése — Kiterjesztett adóleírási vagy átmeneti értékcsökkenési szabályok bevezetése
Épületek	— Az épületfelújítások bevonása a megújuló energiaforrások árverés útján történő értékesítésébe — Innovatív finanszírozási rendszerek az épületek korszerűsítésére, beleértve az energiahatékonysági jelzáloghiteleket is — Az épületlokalizáció engedélyezésének összekapcsolása a megújulóenergia-potenciállal — Energiahatékonysági szerződések alkalmazása a garantált, mérhető és kiszámítható energiahatékonysági hasznok biztosítása érdekében — Az energiafogyasztással kapcsolatos visszajelzési rendszerek telepítése intelligens fogyasztásmérők és intelligens eszközök segítségével
Közlekedés	— A tömegközlekedés, a kerékpározás és a gyaloglás ösztönzése — Kibocsátásmentes járművek vásárlásának és használatának az ösztönzése — A megosztott mobilitás előmozdítása, amely a járművek kihasználtsági arányának növekedéséhez vezet — Az energiahatékonyság figyelembevétele az infrastrukturális projektek tervezésekor
Víz	— A villamosenergia- és a vízi infrastruktúra összekapcsolása, például az ivóvíz alacsony villamosenergia-igényű időszakban történő szivattyúzása révén — Biometán helyben történő előállítása a szennyvízkezelés során — Folyamatszabályozási technikák alkalmazása a vízrendszerekben az energiatermeléshez szükséges vízhűtés mennyiségének csökkentése érdekében

Információs és kommunikációs technológiák	— Az adatközpontok fűtési hálózatok közelében történő elhelyezésének ösztönzése — A rendszerek energiateljesítményére vonatkozó szabványok meghatározása — A „fogyasztásmérő mögötti” akkumulátortárolók használatának előmozdítása a keresletoldali válasz érdekében az 5G-s makroterületeken — A fogyasztók tájékoztatása a streaming-opciók energiafogyasztási változatairól
Pénzügyi szektor	— A beruházás teljes élettartamára vonatkozó energia- és szénlábnyom-elemzés alkalmazása a finanszírozási döntés értékelésekor — Az „első az energiahatékonyság” elv első alkalmazási eszközeinek kifejlesztése a fejlesztők és a projektgazdák számára a jobb energiahatékonyság potenciális lehetőségeinek teljeskörű felmérésében való segítségnyújtás céljából — A hagyományos jelzáloghitelek zöld összetevőinek értékelése és megtervezése az energiahatékonyság értékelésével együtt

4.6. **Hogyan biztosítható az „első az energiahatékonyság” elv alkalmazása a főbb magánberuházási döntések során?**

A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy jelentős beruházási döntések meghozatalakor sor kerüljön az energiahatékonysági megoldások értékelésére ([19]). Amennyiben a szóban forgó beruházási projekt állami tulajdonban van, az illetékes hatóságok az elemzés alapján olyan döntést hozhatnak, amely adott esetben megváltoztathatja vagy leszűkítheti a projektet a társadalmi haszon maximalizálása érdekében.

A magántulajdonban lévő beruházások esetében előfordulhat, hogy nincs mód alternatív intézkedést hozni, vagy az nem szolgálná a magántulajdonos érdekét. Ha például egy erőmű üzemeltetője 100 millió EUR-t meghaladó értékű új gázerőművet kíván építeni, a nemzeti hatóságok gazdasági (társadalmi) költség-haszon elemzést kérhetnek az erőmű megépítése előtt. Még ha e költség-haszon elemzésből ki is derül, hogy az olyan energiahatékonysági megoldások, mint a keresletoldali rugalmasság, gazdaságilag költséghatékonyabbak az erőműnél, ez nem ösztönözné az erőmű üzemeltetőjét arra, hogy leállítsa saját beruházását és lemondjon a potenciális nyereségről, mivel üzleti tevékenysége elsősorban az energiatermelés, nem pedig a megtakarítás.

Ezért ahelyett, hogy a tagállamok kötelező értékelések útján előírnák az „első az energiahatékonyság” elvet, a jelentős magánberuházási döntések esetében célzott szakpolitikai ösztönzőkkel kell előmozdítaniuk a költséghatékony energiahatékonysági megoldások elfogadását. A 2003/87/EK irányelvben előírt szén-dioxid-árazás csökkenteni fogja a jelentős magánberuházások pénzügyi megtérülését, és egyúttal érvényre juttatja a keresletoldali rugalmassághoz való megkülönböztetésmentes piaci hozzáférést az energia-, a kiegyenlítő és a kapacitáspiacokon, az időben differenciált villamosenergia-árazás (EU) 2019/943 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([20]) összhangban történő bevezetése pedig növelni fogja a keresletoldali rugalmasságon alapuló alternatívák pénzügyi megtérülését. Emellett a hiteles energia- vagy ágazati tervezés – például a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek vagy a nemzeti közlekedési tervezés – információval szolgálhat a magánszféra döntéshozói számára az előrelátható szakpolitikai keretekről és a piaci feltételekről.

4.7. **Hogyan kezeljük az energiaszegénységre gyakorolt hatást?**

Az (EU) 2023/1791 irányelv 2. cikkének 52. pontjában szereplő fogalommeghatározás szerint az energiaszegénység: *„az az állapot, amikor egy háztartás nem fér hozzá alapvető energiahatékonysági szolgáltatásokhoz, amennyiben e szolgáltatások az élet- és egészségügyi körülmények alapvető szintjét és tisztességes színvonalát biztosítják […], amely állapotot több tényező együttes fennállása okozza, beleértve legalább a megfizethetetlenséget, a rendelkezésre álló jövedelem elégtelenségét, az energiakiadások magas szintjét és a lakóingatlanok alacsony energiahatékonyságát.”*

Az (EU) 2023/1791 irányelv (23) preambulumbekezdése kiemeli, hogy az energiaszegénységben élő vagy azáltal veszélyeztetett személyeknek, illetve a szociális bérlakásokban élőknek részesülniük kell az „első az energiahatékonyság” elv alkalmazásából származó előnyökből. Az „első az energiahatékonyság” elv célja mindenekelőtt az (EU) 2018/1999 rendelet 2. cikkének 18. pontjában említett *„költséghatékony energiahatékonysági intézkedéseknek”* az előmozdítása révén csökkenteni a költségeket és növelni a fogyasztók – köztük az energiaszegénység által érintett fogyasztók – számára jelentkező előnyöket. Ez a megközelítés közvetlenül foglalkozik az energiaszegénységhez hozzájáruló strukturális kérdésekkel, például az alacsony energiahatékonyságú otthonokkal.

([19]) Lásd a 4.2. szakaszt.

([20]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/943 rendelete (2019. június 5.) a villamos energia belső piacáról (HL L 158., 2019.6.14., 54. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj).

Az (EU) 2023/1791 irányelv 24. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamoknak gondoskodniuk kell az energiaszegénység által érintett személyek pozíciójának megerősítéséről és azok védelméről. A megfelelő intézkedések közé tartozhatnak a következők:

a) energiahatékonysági megoldások előmozdítása;

b) a kiszolgáltatott helyzetben lévő kedvezményezettek közfinanszírozásának előtérbe helyezése;

c) átfogó technikai segítségnyújtás és tájékoztatás biztosítása;

d) finanszírozási és pénzügyi eszközök kialakítása annak érdekében, hogy a kiszolgáltatott csoportok segítséget kapjanak az energiahatékonysági beruházások előnyeinek kiaknázásában.

4.8. **Mely intézmények működhetnek nyomon követésért felelős szervezetként?**

Az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikke (5) bekezdésének c) pontjában említett „szervezet” lehet például egy közigazgatási intézmény (nemzeti szabályozó hatóság, energiaügyi minisztérium, kormányzati ügynökség) vagy egy független harmadik szereplő, amelyet az állam e feladat végrehajtására konkrét és kifejezett felhatalmazással ruház fel. Fontos lenne, hogy a szervezet rendelkezzen az említett irányelv 3. cikkében és az (EU) 2021/1749 ajánlásban említett valamennyi „érintett szervezet” koordinálásához szükséges átfogó intézményi mandátummal. A nyomon követés nem korlátozódhat az új szakpolitikai döntésekre vagy beruházásokra, hanem ki kell terjednie a fennálló helyzet értékelésére az összes releváns szakpolitika és szabályozás tekintetében. Bár a választás – a meglévő intézményektől és feladataiktól függően – valószínűleg országspecifikus lesz, a 8. táblázat ismertet néhány általános megfontolást:

8. táblázat

A 3. cikk (4) bekezdése tekintetében releváns intézmények

Intézmény	Mellette szóló érvek
Nemzeti szabályozó hatóság / energiaügynökség	Fő tevékenysége az energia (valamennyi tüzelőanyag) és a szabályozás; gyakran kap megbízást energiahatékonysági szakpolitikák, például az energiahatékonysági kötelezettségi rendszerek végrehajtására; tapasztalat az adatgyűjtés és a nyomon követés terén
Minisztérium (energiaügyi)	Közvetlen szakpolitikai hatás az energiakínálatra és -keresletre egyaránt; meglévő koordinációs mechanizmusok más ágazati minisztériumokkal egyes végsőenergia-felhasználók (nem energetikai ágazatok) tekintetében
Független szerv	Nem áll fenn összeférhetetlenség, emberi erőforrás rendelkezésre állása, ágazatközi tapasztalat

4.9. **Hogyan mozdítható elő a költség-haszon elemzési módszerek alkalmazása?**

Az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikke (5) bekezdésének a) pontja értelmében a tagállamoknak elő kell mozdítaniuk azokat a költség-haszon elemzési módszereket, amelyek lehetővé teszik az energiahatékonyság szélesebb körű előnyeinek megfelelő értékelését. Az előmozdítást célzó lehetséges kezdeményezések közé tartozhatnak a következők:

a) **átfogó iránymutatások kidolgozása:** A tagállamok az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikkének (6) bekezdésében említett bizottsági iránymutatásokra hivatkozva maguk is kidolgozhatnak iránymutatásokat a szélesebb körű előnyökre kiterjedő és társadalmi perspektívát igénylő költség-haszon elemzések elvégzéséhez;

b) **képzés és kapacitásépítés**: A tagállamok képzési programokat és műhelytalálkozókat szervezhetnének annak érdekében, hogy felvértezzék a döntéshozókat, például a hatóságokat és a hálózatüzemeltetőket azokkal az ismeretekkel és eszközökkel, amelyekre az „első az energiahatékonyság” elvet szem előtt tartó költség-haszon elemzésekhez szükség van;

c) **a költség-haszon elemzés beépítése a szabályozási keretekbe**: A jogszabályok és a szakpolitikai irányelvek megkövetelhetik a költség-haszon elemzés alkalmazását a döntéshozatali folyamatokban, különösen az energiarendszerekhez kapcsolódó területeken;

d) **független felügyeleti szervek létrehozása**: Ezen szervek feladata lehetne a költség-haszon elemzések felülvizsgálata annak biztosítására, hogy azokat megfelelően végezzék el és megfeleljenek az „első az energiahatékonyság” elvnek.

5. AZ ALKALMAZANDÓ JOGI KERET SZERINTI JELENTÉSTÉTELI KÖVETELMÉNYEK

5.1. Az integrált nemzeti energia- és klímatervek aktualizálása

Az (EU) 2018/1999 rendelet 3. cikke (3) bekezdésének b) pontja értelmében a tagállamoknak nemzeti energia- és klímaterveikben figyelembe kell venniük az energiaunió öt dimenziója közötti kölcsönös összefüggéseket, különösen az „első az energiahatékonyság" elvet.

5.2. Eredményjelentés

Az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése értelmében az illetékes hatóságoknak ([21]) nyomon kell követniük az „első az energiahatékonyság" elv alkalmazását, amennyiben a szakpolitikai, tervezési és beruházási döntések jóváhagyási és nyomonkövetési követelmények hatálya alá tartoznak.

Az „első az energiahatékonyság" elv nyomon követésére szolgáló adatkeret építhetne az (EU) 2023/1791 irányelv, a 2010/31/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv ([22]), az (EU) 2019/944 irányelv és az (EU) 2019/943 rendelet hatálya alá tartozó meglévő nyomonkövetési folyamatokra és kapcsolódó adatforrásokra.

Az (EU) 2023/1791 irányelv 3. cikke (5) bekezdésének d) pontja előírja a tagállamok számára, hogy az (EU) 2018/1999 rendelet alapján benyújtott integrált nemzeti energia- és éghajlat-politikai eredményjelentéseik részeként számoljanak be az „első az energiahatékonyság" elv alkalmazásáról. A jelentéstételnek legalább két szempontra kell kiterjednie.

Először is, az eredményjelentésekben értékelni kell „első az energiahatékonyság" elv alkalmazását és előnyeit. E célból a tagállamok felhasználhatják az (EU) 2022/2299 bizottsági végrehajtási rendeletben ([23]) szereplő nyomonkövetési mutatókat. Az „első az energiahatékonyság" elv nyomon követése szempontjából releváns nyomonkövetési mutatókra példák az (EU) 2022/2299 végrehajtási rendelet mellékleteiben találhatók, és a következőket foglalják magukban:

a) a primer- és végsőenergia-fogyasztásra vonatkozó nemzeti hozzájárulás és ütemterv-előirányzat (IV. melléklet, 1. táblázat);

b) az energiarendszerben való fogyasztói részvétellel kapcsolatos nemzeti célkitűzések felé tett előrelépés (VI. melléklet, 6. táblázat);

c) az energiahatékonyságra irányuló egyedi szakpolitikák és intézkedések vagy szakpolitika- és intézkedéscsomagok várható és tényleges költségére és hasznára vonatkozó, rendelkezésre álló adatok (IX. melléklet, 5. táblázat);

d) jelentéstétel az energiaszegénységgel összefüggő mutatókról (XIX. melléklet, 2. táblázat).

Másodszor, az eredményjelentéseknek tartalmazniuk kell az „első az energiahatékonyság" elv érvényre juttatását nehezítő tényezők felszámolására hozott intézkedések listáját, beleértve a nemzeti jogszabályokat is. Az (EU) 2021/1749 ajánlás mellékletének 4. szakasza részletes áttekintést nyújt az „első az energiahatékonyság" elv konkrét ágazatokban és szakpolitikai területeken történő alkalmazására irányuló intézkedésekről, amelyek nem kimerítő felsorolását e melléklet 7. táblázata tartalmazza.

([21]) Lásd a 4.8. szakaszt.

([22]) Az Európai Parlament és a Tanács 2010/31/EU irányelve (2010. május 19.) az épületek energiahatékonyságáról (HL L 153., 2010.6.18., 13. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/31/oj).

([23]) A Bizottság (EU) 2022/2299 végrehajtási rendelete (2022. november 15.) az (EU) 2018/1999 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az integrált nemzeti energia- és éghajlat-politikai eredményjelentések szerkezete, formátuma, technikai részletei és benyújtási eljárása tekintetében történő alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról (HL L 306., 2022.11.25., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2022/2299/oj).